

ZAŠTITA OKOLIŠA

Uređuje: Vjeročka Vojvodić

Europska agencija za okoliš

Financiranje u području klime: resursi za Europu s niskim udjelom ugljika, otpornu na klimatske promjene*

Objavljeno: 1. veljače 2017.; zadnja izmjena: 17. veljače 2017.

Naša se klima mijenja. Moramo smanjiti emisije stakleničkih plinova kako bismo ograničili brzinu klimatskih promjena i istodobno poduzeti mjere koje će nam pomoći pripremiti se za postojeće i buduće učinke. Ta oba smjera djelovanja zahtijevaju dosad neviđeno preusmjeravanje ulaganja. To je potvrđeno i na klimatskim konferencijama u Parizu te nedavno u Marrakeshu. Financijski sektor može imati i imat će vrlo važnu ulogu u podršci europskim tranzicijama prema društvu s niskim udjelom ugljika i otpornom na klimatske promjene.

Europa mora uložiti velika sredstva u prilagođavanje klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje. Procjene stvarno potrebnih iznosa znatno se razlikuju i, ovisno o obuhvatu, razmjeru ili metodologiji, mogu iznositi do stotinu milijardi eura godišnje. U usporedbi s ukupnim kapacitetom financijskog sustava, te su potrebe za ulaganjima relativno male. Ipak, usprkos svojem ogromnom kapacitetu, financijski sustav trenutačno zadovoljava samo dio potreba za ulaganjima.

Glavni izazov za poticanje okolišnih ulaganja, osim ostalog, predstavljaju i prevladavanje postojećih barijera u financijskom sustavu, uslijed čega se nastavljaju i promiču neodržive aktivnosti, te preusmjeravanje sredstava prema inicijativama koje povećavaju otpornost na klimatske promjene i smanjuju emisije ugljika. Kako bi se zajamčila provedba svrsishodnih i učinkovitih mjera na terenu, potrebe za ulaganjima trebale bi se rješavati sustavno na svim razinama – europskoj, nacionalnoj i lokalnoj. Dosljedno i cjelovito objavljivanje klimatskih rizika od strane privrednih subjekata i, općenito, svih dionika sustava koji utječu na promjenu klime, preduvjet je za donošenje vjerodostojnih odluka o ulaganjima. Pобољшanje transparentnosti u svezi s klimatskim rizicima, dugoročno planiranje i predanost također predstavljaju jasne poruke ulagačima.

Jasni signali politika potiču dugoročna ulaganja

Pariškim sporazumom iz 2015. postavljen je globalni cilj “da svi financijski tokovi budu u skladu s putevima koji vode prema razvoju s niskim emisijama ugljikova dioksida i otpornošću na klimatske promjene”. Taj je cilj potvrdila i konferencija o klimatskim promjenama u Marrakeshu 2016.

Paket za čistu energiju, koji je nedavno predložila Europska komisija, potvrđuje predanost EU-a prijelazu na nisku razinu ugljika i otpornost na klimatske promjene. U Paketu se izlaže cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova od najmanje 40 % te predlažu ciljevi energetske učinkovitosti od najmanje 30 % i udjela obnovljivih izvora u potrošnji energije od najmanje 27 %, koje bi trebalo ostvariti do 2030. Također se ističe važna uloga ulaganja u prijelaz na čistu energiju i njihove ekonomske popratne koristi. Prema mi-

šljenju Europske komisije, uz mobilizaciju javnih i privatnih ulaganja u iznosu do 177 milijardi EUR godišnje od 2021. predloženim paketom može se generirati povećanje BDP-a do 1 % tijekom sljedećeg desetljeća i stvoriti 900 000 novih radnih mjesta.

Okviri i ciljevi politika EU-a općenito se ostvaruju strategijama i konkretnim radnjama u državama članicama, uključujući i nacionalne strategije razvoja s niskom razinom ugljika. Početna procjena tih strategija načinjena od strane EEA pokazuje da se one znatno razlikuju s obzirom na opseg i zahvat u uzroke problema, kao i s obzirom na ambicioznost ciljeva. Nadalje, ustanovljeno je i da sadrže vrlo ograničene informacije o potrebama za financiranjem i planovima za preusmjeravanje ulaganja. Također, u njima često nedostaje dugoročna vizija na nacionalnoj razini u skladu s ciljevima smanjenja ugljika na razini EU-a. Slično tome, mnoge su države donijele nacionalne strategije prilagodbe i akcijske planove, ali detalji o njihovom financiranju nisu dostupni. Kako bi se povećalo povjerenje ulagača, strategije razvoja s niskom razinom ugljika i nacionalni planovi prilagodbe trebali bi se nadopuniti nacionalnim strategijama financiranja u području klime.

Ulaganja javnog sektora neće biti dovoljna za financiranje tranzicije, ali mogu pomoći u mobilizaciji i angažiranju utjecaja privatnog kapitala, koji je nužan za preusmjeravanje ulaganja u potrebnim razmjerima. Najmanje 20 % proračuna EU-a za razdoblje 2014. – 2020. namijenjeno je mjerama povezanim s klimom. *Nedavna odluka EU-a o proširenju i povećanju europskih fondova za strateška ulaganja i nedavno uspostavljena skupina na visokoj razini* za održivo financiranje također su važni koraci prema izgradnji financijskog sustava za poticanje održivosti u Europi.

Financijski sustav treba ponuditi inovativna rješenja

Strategije financiranja u području klime zahtijevaju uključivanje različitih dionika – javnih i privatnih – na svim razinama, uključujući i lokalnu razinu. Financijski se sustav također treba dodatno razvijati kako bi mogao zadovoljiti različite vrste potreba i ponuditi različite izvore sredstava.

Neke su europske lokalne zajednice već pronašle inovativne načine financiranja svojih mjera kombinirajući različite izvore financiranja ili razvijajući nove, poput grupnog financiranja ili klimatskih obveznica. Međutim, prema našoj procjeni, mnogo se lokalnih zajednica i dalje suočava s poteškoćama u pronalaženju financiranja za mjere prilagodbe klimatskim promjenama. Manjak kapaciteta i stručnosti u pronalaženju izvora i podnošenju zahtjeva za najpogodnije vrste financiranja, među ostalim, predstavlja važnu prepreku u tom smislu. Također, u mnogim slučajevima mjere prilagodbe klimatskim promjenama donositelji financijskih odluka još uvijek ne smatraju “profitabilnim ulaganjima”.

* Tekst u cijelosti prenesen sa stranica Europske agencije za okoliš

Podizanje razine svijesti o klimatskim rizicima i o dodatnim prednostima mjera prilagodbe (npr. povećanje kvalitete života i privlačnosti mjesta koje ima koristi od takvih mjera) može dovesti do promjene procjene o tome što zapravo predstavlja dobro ulaganje.

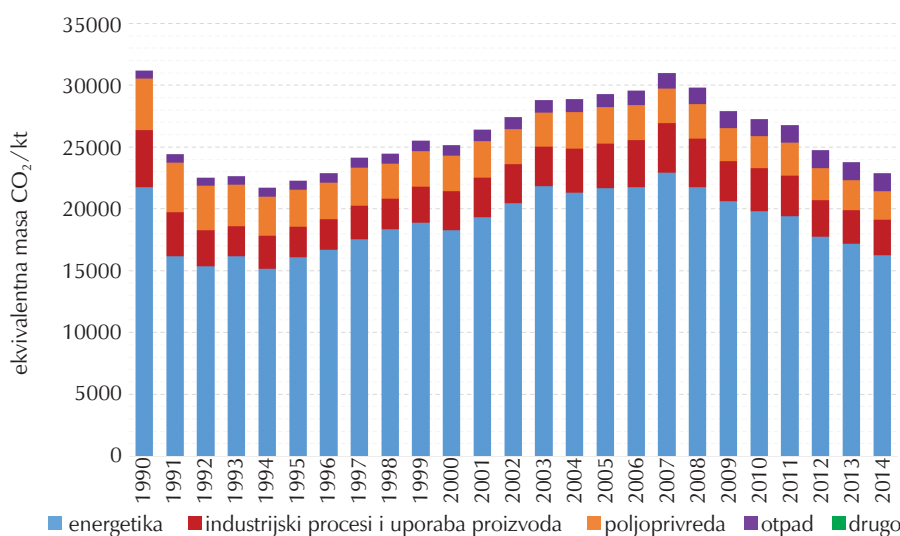
EEA i financiranje u području klime

S obzirom na to da financiranje u području klime ima ključnu ulogu u postizanju potrebne tranzicije u Europi, EEA se bavi i procjenom veze između trenutačnih i budućih mjera za smanjenje klimatskih promjena i prilagodbu, s jedne strane, te finansijskih i fiskalnih sustava, s druge strane. Bolje razumijevanje tih

veza preduvjet je za uklanjanje prepreka financiranju u području klime i preusmjeravanju sredstava za potporu prijelazu na nisku razinu ugljika i otpornost na klimatske promjene. Naši zaključci vezani za tu tematiku bit će redovito objavljivani i javno dostupni tijekom 2017.

Iz Izvješća o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske za razdoblje 1990. – 2014. prenosimo podatke o nacionalnim emisijama i odlivima u Republici Hrvatskoj za razdoblje 1990. – 2014. Rezultati su prikazani kao ukupne emisije svih stakleničkih plinova svedenih na ekvivalentnu emisiju ugljikova dioksida (CO₂) po sektorima.

Trend emisija stakleničkih plinova po sektorima:

Slika – Izvor: Hrvatska agencija za okoliš i prirodu

Otvoren je fotografski natječaj PRIRODA na djelu (NATURE@work)

Što vama znači priroda?

Činjenica da nas priroda neprestano štiti i održava na životu, često je nedovoljno cijenjena. No ipak, njezina je uloga od presudne uloge za čovjeka, jer nam osigurava svjež zrak, čistu pitku vodu, odjeću, hranu i sirovine koje rabimo kako bismo izgradili svoj prostor za život. Ostale blagodati koje nam priroda pruža nisu toliko poznate, kao što je na primjer uloga koju ona ima u ublažavanju posljedica klimatskih promjena.

Stoga, u namjeri da istakne tu važnu ulogu koju priroda ima u našim životima, Europska agencija za zaštitu okoliša (EEA) poziva vas da sudjelujete u fotografskom natječaju "NATURE@work" i snimate fotografije kojima ćete prikazati na koje sve načine priroda obogaćuje vaš život.

Ovim godišnjim natjecanjem u fotografiji EEA želi s Europljanima uspostaviti dijalog o ekološkim pitanjima, a natjecanje za 2017. usredotočeno je na prirodu na djelu. Jeste li znali da zelene površine u našim gradovima i oko njih štite naše domove od poplava upijajući suvišne poplavne vode ili da stabla i gradski parkovi pomažu sniziti temperature u gradskim područjima tijekom razdoblja najvećih vrućina? Uz njoj svojstvenu ljepotu i bogatu raznolikost, priroda je također izvor nadahnuća u umjetnosti, ali i dizajniranju strojeva, domova te osmišljavanju brojnih inovativnih rješenja.

Od 1970-ih Europska unija predano radi na zaštiti prirode i bioraznolikosti. Ove godine obilježava se 25. godišnjica donošenja

jednoga od glavnih zakona o zaštiti prirode u EU-u, tzv. Direktive o staništima. Tim zakonom EU je izgradio najveću koordiniranu mrežu zaštićenih područja u vidu ekološke mreže Natura 2000., kojom je obuhvaćeno 18 % kopnene površine EU-a i više od 6 % morskih površina. Ta inicijativa financira se iz programa LIFE, financijskim instrumentom EU-a za zaštitu okoliša i prirode te za projekte u području zaštite klime. EU također aktivno iznalazi rješenja koja su utemeljena na uvažavanju prirode kako bi potaknuo gospodarski rast, otvaranje novih radnih mjesta i poboljšao našu dobrobit. Fotografski natječaj "NATURE@work" otvoren je za sve europske građane starije od 18 godina, koje se poziva da predaju fotografije na bilo koju od sljedećih triju tema:

PRIRODA pruža (NATURE provides): Možete li fotografijom prikazati blagodati koje nam priroda pruža, a koje vi najviše cijenite?

PRIRODA štiti (NATURE protects): Jeste li zamijetili kako vas priroda koja vas okružuje na selu, u vašem mjestu ili gradu, štiti?

PRIRODA nadahnjuje (NATURE inspires): Možete li uočiti bilo što oko sebe što je nadahnuto prirodom?

Pobjednicima u bilo kojoj od gornjih kategorija bit će dodijeljena novčana nagrada. EEA i njezini partneri diljem Europe mogu se koristiti prispjelim radovima u promotivne svrhe. **Krajnji datum za dostavu fotografija je 15. kolovoza 2017.** Dodatne informacije o prijavi i pravilima natječaja pronaći ćete na: (www.eea.europa.eu/competition/en).

Upoznajte se s prošlogodišnjim pobjednicima natjecanja u fotografiji "Moj grad (My City)" na: (<http://www.eea.europa.eu/highlights/milan-uhersky-brod-nicosia-takeen>).